

استقبال کارشناسان مسائل منطقه‌ای از نشست وزرای خارجه همسایگان افغانستان

چاره جویی برای مردم همسایه

گروه سیاسی / دومین اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای همسایه افغانستان در حالی امروز با حضور وزرای خارجه کشورهای همسایه افغانستان همراه با روسیه در تهران برگزار می‌شود که کشورهای حاضر می‌کوشند پیرامون تحولات سیاسی کابل چاره جویی کرده و برای تشکیل

یک دولت فراگیر نسخه‌ای قابل اجرا و متناسب با خواست همه مردم افغانستان ارائه دهند. تهران که امروز میزبان مقام های بلندپایه کشورهای ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان و پاکستان به صورت حضوری و وزیران خارجه چین و روسیه به صورت آنلاین است، تاکنون در قامت

یک کنشگر مسئول در ممانعت از مداخلات خارجی و دفاع از تمامیت ارضی و خواست مردم افغانستان گام برداشته است. در حالی که چندین ماه از تسلط طالبان بر افغانستان می‌گذرد، تاکنون هیچ کشوری تشکیل دولت موقت این گروه را به رسمیت نشناخته است و مقام‌های کنشورمان

نشست افغانستان، یک اقدام لازم و سازنده

برگزاری دومین نشست وزرای امورخارجه کشورهای همسایه افغانستان در تهران یک اقدام هوشمندانه برای هماهنگ ساختن مواضع کشورهای منطقه در رابطه با تحولات افغانستان است. حضور وزرای امور خارجه شرکت کننده در این نشست و مذاکره پیرامون چگونگی استقرار یک دولت فراگیر و ایجاد امنیت و ثبات در افغانستان، می‌تواند در تهران به یک جمع‌بندی سازنده منجر شود. امروز مردم افغانستان در شرایطی چشم به آینده دوخته‌اند که حضور امریکایی‌ها و ناتو در افغانستان به مدت بیش از ۲۰ سال، بر حجم ویرانی‌ها و میزان مشکلات افغانستان افزوده و گروه تروریستی داعش را هم برای تحقق اهداف خود، در افغانستان مستقر کرده است. از سوی دیگر، از افغانستان، اقدام به تصرف شهرهای بزرگ و راه‌اندازی دولت کرده است. این تحولات، پیامدهای زیادی در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی منطقه داشته که جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از همسایگان افغانستان نمی‌تواند نسبت به آنها بی‌تفاوت بماند. ایران همواره برای تقویت روابط با همسایگان، اهمیت زیادی برای تأمین امنیت منطقه‌ای قائل بوده و جهت کمک به روند صلح در افغانستان، در تمامی مقاطع حساس و سرنوشت ساز از جمله دوران جهاد ومقاومت در مقابل اشغالگر، در کنار ملت مسلمان و همسایه افغانستان بوده است. از نظر ایران، یک افغانستان ثباتی، امن، توسعه یافته و با اقتصادی شکوفا، تأمین کننده منافع ملی همه همسایگان است و برای تحقق این هدف، تشکیل دولتی فراگیر با مشارکت همه گروه‌های قومی و مذهبی از طریق گفت‌وگوهای بین‌الافغانی، ضروری به نظر می‌رسد. نشست همسایگان افغانستان در تهران بر این اعتقاد استوار است که امنیت افغانستان با تشکیل دولت فراگیر و مورد حمایت همه مردم آن کشور، حمایت کشورهای منطقه و پشتیبانی جامعه جهانی تأمین خواهد شد. در عین حال خطر تروریسم، بخصوص از سوی گروه داعش، نگرانی مشترک کشورهای همسایه افغانستان است و همه بر ضرورت مبارزه مشترک با پدیده تروریسم تأکید دارند. کشورهای همسایه افغانستان در خصوص ضرورت ایفای تعهدات غیرقابل انکار از جمله تأمین امنیت

مسئین پاک آیین

رئیس سابق ستاد افغانستان وزارت امور خارجه

پذیری بیش از سه میلیون آواره افغانستانی بوده است و در حال حاضر نیز با موج جدیدی از آوارگان افغان مواجه است. ایران تاکنون هزینه‌های سنگینی برای ساماندهی و مراقبت از پناهندگان افغانستانی تحمل کرده و با توجه به دلیل تحریم‌های ظالمانه ایالات متحده آمریکا، با مشکلات و محدودیت‌های مالی برای تداوم این روند مواجه است. کشورهای حاضر در نشست تهران باید به این موضوع توجه کرده و از سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا و دیگر نهادهای بین‌المللی بخواهند در نقش خود را در کمک‌رسانی برای مدیریت آوارگان افغان در ایران، ایفا کنند. در مجموع امید است وزرای امور خارجه همسایگان افغانستان در تهران در فضای تفاهم متقابل و با رویکردی سازنده به گفت‌وگو پرداخته و با حمایت از استقلال وتامامت ارضی افغانستان برای کمک به شکل‌گیری دولتی فراگیر و درمی در افغانستان اقدامات مشترک خود را انجام دهند.

قربت فرهنگی و اجتماعی ایران و افغانستان

مقصوده مباری استاد دانشگاه

و از مهاجران افغانستانی

همسایگی و مجاورت یکی از عوامل تأثیرگذار بر سیاست‌های و منطقه‌های و بر نامه ریزی های کلان در سطح بین‌المللی است. از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین کشورهای همسایه افغانستان کشور جمهوری اسلامی ایران است. پیشینه تاریخی، زبان، فرهنگ و دین مشترک بیشترین قربایت و همدانندی را در جهان دارند. تاریخ نگاری‌های مشترک، خط و حوزه ادبی و علمی یکسان میان ایران و افغانستان بستر و زمینه مفاهمه بیشتر میان این دو ملت را فراهم ساخته است. نگاه بسیاری از مردم و اقوام افغانستان به ایران، بازگشت به اصل خویش است. دین اسلام به‌عنوان مهم‌ترین و فراگیرترین گزاره این همدانندی است که در کنار اشتراک زبانی و رسمیت شناخته شدن زبان فارسی در میان و سبب طولانی در این دو کشور که سابقه فرهنگی و حوزه ادبی مشترک آنان را فراهم ساخته است، پیشینه مشترک فرهنگی و ادبی آنان را رقم زده است. این همدانندی و اشتراکات فراوان باعث

کشورهای منطقه و افغانستان

مسئین مفت

تحلیل گر مسائل افغانستان

امریکا با خروج غیر مسئولانه از افغانستان با صحنه‌گردانی نمانده‌اش زلمی خلیل‌زاد، مشکلات افغانستان را قدرتهای منطقه‌ای دامه یافته و مانع توسعه و پیشرفت روزافز در این منطقه گردد. به نظر می‌رسد سیاست جدید امریکا در پی خروج از منطقه، ایجاد زمینه سوخته است رقیبای امریکا نتوانند بهره‌مند از آرامش و ثبات در منطقه شوند و مردم آن کشور و همسایگان از افراطی‌گری در رنج و نگرانی به سر برده و روابط

ایران نیز پیش‌شرط به رسمیت شناختن دولت طالبان را تشکیل دولت فراگیر اعلام کرده‌اند. پیش از این، نخستین نشست درباره افغانستان در مسکو و با حضور نمایندگان ۱۰ کشور از جمله روسیه، ایران، چین، پاکستان و هند و نمایندگان طالبان برگزار شده بود

که با صدور بیانیه مشترکی به پایان رسید. حالا قرار است امروز وزرای خارجه کشورهای همسایه در ادامه رایزنی‌های خود بار دیگر در تهران به گفت‌وگو بنشینند. کارشناسان مسائل منطقه در یادداشت‌هایی برای روزنامه ایران به ابعاد پیدا و پنهان این تحولات و اهمیت اقدام تهران در

برگزاری این گردهمایی پرداخته‌اند. به گفته آنها اشتراکات فرهنگی و مذهبی و تاریخی مردم افغانستان و ایران و تأکیدات صریح رهبر معظم انقلاب بر توجه به مردم افغانستان می‌تولبد که ایران نقش تأثیرگذار و انسانی خود در این کشور همسایه را تداوم بخشد.

اشتراکات و دیپلماسی فرهنگی در روابط افغانستان و ایران

محمداقبر حسینی*

طی سال‌های گذشته، مناسبات تهران و کابل همواره دوستانه، نزدیک ومبتنی بر همکاری‌های اقتصادی بوده است. یقیناً عمده‌ترین دلیل این تعامل دوسویه و در عین حال مثبت این است که دو کشور در بسیاری موارد اشتراکات فراوان دارند؛ از جمله دارای تاریخ، فرهنگ، دین و زبان مشترک هستند و با آنکه دو کشور دارای دو هویت سیاسی مستقل هستند، اما

مردم افغانستان در انتظار برقراری آرامش و امنیت / AP

وجود عوامل و مؤلفه‌هایی مانند دین، تاریخ و فرهنگ آداب و رسوم مشترک، نشان از یگانگی فرهنگی وتمدنی دارد که نوانسته است در سدهای طولانی، پلی بین دو کشور باشد. به گفته نجیب بارور شاعر افغانستانی:

هر کجا مرز کشیدند، شما پل بزیند/ حرف «تهران» و «دوشنبه» و «اسرائل» بزیند

غیر از عوامل تاریخی، دینی و زبانی قربایت فرهنگی عوامل نوپدید هم در چند دهه اخیر این قربایت و رفاقت فرهنگی را تشدید وتعمیق کرده است از جمله: **مهاجرت**؛ طی چند دهه اخیر جمعیت گسترده‌ای از مردم افغانستان به ایران مهاجرت کرده‌اند که فقط بر اساس آمار رسمی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ جمعیت مهاجران افغانستانی بیش از یک میلیون و ۵۸۰ هزار بود. **خون شریکی**؛ یکی از نشانه‌های قربایت فرهنگی بین دو ملت حضور رزمندگانی از میان مردم افغانستان در جریان هشت سال دفاع مردم ایران در مقابل تهاجم نظامی

■ چهارشنبه ۵ آبان ۱۴۰۰
■ سال بیست و هفتم
■ شماره ۷۷۵۷

نامه نمایندگان برای اولویت دادن به طرح شفافیت

«**خبر اول اینکه**، عضو هیات رئیسه مجلس گفت: امضاها برای اولویت دادن به بررسی طرح شفافیت آراء نمایندگان جمع‌آوری شده و در حال رسیدن به میزان تعیین‌شده در آیین‌نامه داخلی مجلس است. به گزارش فارس، حجت‌الاسلام علیرضا سلیمی گفت: کار بررسی و تصویب طرح شفافیت آرای نمایندگان در کمیسیون آیین نامه داخلی مجلس تمام شده و در نوبت بررسی در صحن مجلس است.

اعلام آمادگی طالبان برای خرید نفت از ایران

«**خبر دیگر اینکه**، یک مقام طالبان برای خرید نفت از ایران ابراز آمادگی کرد. به گزارش تانپاک به نقل از اسپوتنیک، نوکل احمدیاری، رئیس اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان گفت که افغانستان آماده خرید نفت از ایران است. وی این موضوع را در یک ویدیو کنفرانس با ابراهیم حسینی وابسته تجاری ایران مورد بحث قرار داد. همزمان ایسنا هم خبر داده که محمد نعیم، سخنگوی دفتر سیاسی طالبان از بیانات رهبر معظم انقلاب در ضرورت وحدت شیعه و سنی استقبال کرد. او با انتشار پیامی در توئیتر نوشت: طالبان از سخنان آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران که خواستار وحدت بیشتر میان سنی‌ها و شیعیان در افغانستان شده است، استقبال می‌کند.

واکنش هابه یک انتصاب در شهرداری تهران

«**شنیدیم که**، انتصاب حسین حیدری، داماد دکتر علیرضا زاکانی به سمت مشاور و دستیار ویژه شهردار در هوشمندسازی، فناوری‌های نوین و نوآوری شهری، واکنش‌های انتقادی متعددی را در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی به دنبال داشته است. در پاسخ به این واکنش‌ها، علیرضا زاکانی، شهردار تهران در توئیتر نوشت: «جهت پاسخگویی خدمت عزیزان، آقای مهندس حیدری هیچ رابطه استخدما با شهرداری و دریافتی از آن نخواهد داشت و صرفاً از تجربه و دانش علمی ایشان در حوزه هوشمندسازی تهران استفاده خواهم کرد. این امر غیرقانونی نبوده و این حکم صرفاً برای اشراف و نظارت دقیق بندد از طریق ایشان در این پروژه مهم صادر شده است.»

صدور دستور آزادی یکی از متهمان آبان ۹۸

«**دست آخر اینکه**، حکم آزادی امیر حسین مرادی از متهمان پرونده آبان ماه ۹۸ صادر شده است. به گزارش «ایران»، امیر حسین مرادی، از جمله متهمانی است که ابتدا حکم اعدامش صادر شده و در پی درخواست اعاده دادرسی، این درخواست در دیوان عالی کشور پذیرفته و پرونده برای رسیدگی مجدد به شعبه ۲۳ دادگاه انقلاب ارجاع شده بود.

اهمیت گردهمایی همسایگان افغانستان

علی زنجانی

کارشناس مسائل بین‌الملل

«اجلاس همسایگان افغانستان» به میزبانی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و شرکت وزرای خارجه ومقامات ارشد کشورهای پاکستان، چین، تاجیکستان، ازبکستان وترکمنستان و روسیه در تاریخ چهارشنبه پنجم آبان ماه سال جاری در تهران برگزار می‌شود. این ابتکاریس از خروج ارزش امریکا از افغانستان وسقوط دولت اشرف غنی وتشدید بحران در افغانستان شکل گرفت ونخستین نشست آن به صورت مجازی برگزار شد. اجلاس شاگهای در تاریخ ۲۵ شهریور ۱۴۰۰ در شهر دوشنبه که محل دیدارهای سران کشورهای همسایه افغانستان بود نقش همسایگان افغانستان در توجه به تحولات این کشور را تقویت کرد. این کشورها با توجه به تهدیدها وفرصت‌هایی که پس از رفع اشغال افغانستان وجود دارد، به منظور اجماع درباره نحوه تعامل با افغانستان برگزار می‌شود و می‌تواند در ساماندهی به اوضاع افغانستان، بویژه کاهش آلام مردم این کشور رنج دیده وهمچنین مدیریت عوامل نگرانی نقش مهمی ایفا کند. پرهیز از اتخاذ رویکردهای حذفی و یکجانبه‌گرایی که موجب نادیده گرفتن حقوق طرف‌های دیگری می‌شود از مهم‌ترین ضرورت‌های همکاری موفقیت‌آمیز این نشست‌ها به شمار می‌رود. چنانچه این تجربه به موفقیت ختم شود علاوه بر آثار آن بر امنیت، صلح وتوسعه افغانستان، وجهه کشورهای منطقه وابتکارات در این نهاد ودقت در سخنان وصور بیانیه با قابلیت پیگیری واجرا، این نشست را به نقطه امیدی برای ساماندهی به امور افغانستان تبدیل خواهد کرد. دقت در به کارگیری تعابیری همچون دولت فراگیر، تروریسم، افراط گرایی، تجاوز، اشغال، تهاجم، کشتار، صلح وامنیت که در بیست ساله گذشته از سوی غربی‌ها مصادره شد و اکنون نسبت به آنها در میان طرف‌های مختلف در داخل وخارج افغانستان برداشته‌ها وروایات متفاوتی وجود دارد، می‌تواند تکیهات این نشست ودیپلماسی موفق کشورهای شرکت‌کننده را تضمین کند.

هر میزان تصمیمات اتخاذ شده در نشست همسایگان افغانستان با پذیرش طالبان همراه شود به همان میزان امکان تکیه بر چنین ابتکار منطقه‌ای برای کمک به حل وفصل مسأله افغانستان وپایان دادن به مشکلات مردم این کشور زودتر امکان پذیر خواهد شد و با مداخله نیروهای فرمانطقه‌ای نیز جلوگیری می‌شود. پاکستان کشوری که پیشگام این گفت‌وگوها بوده وه عنوان حامی طالبان شناخته می‌شود باید در این زمینه نقش مهمی ایفا کند؛ نقشی که می‌تواند به تقویت امید بیشتر به آینده افغانستان منجر ومشارکت بیشتر همسایگان در عادی‌سازی شرایط زندگی مردم واقتصاد افغانستان را سبب شود. جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان کشور دوست افغانستان و دارای رابطه نزدیک با همه همسایگان این کشور همواره نشان داده که نقش سازنده وتعیین‌کننده در حرکت افغانستان در مسیر استقلال وتوسعه داشته است. سیاست همسایگی دولت سیزدهم مؤید همکاری بیشتر ایران را روند همسایگان افغانستان است. کشورهای همسایه افغانستان باید با پرهیز از مداخله در امور داخلی افغانستان به شکل‌گیری الگویی از حکومت فراگیر که ثبات، امنیت و صلح را در افغانستان ایجاد کند مساعدت کنند. این الگو پیش شرط ضروری برای موفقیت هر گونه تلاش همسایگان افغانستان است. به این منظور پرهیز از توسل به زور و یکجانبه‌گرایی برای برپایی حکومت وخودداری از برخورد حذفی با اقوام ومذاهب، عامل مهمی برای تغییر در ایجاد تحول در روندهای افغانستان به سمت صلح پایدار وتوسعه به نظر می‌رسد. مقابله با تهدیدهایی که ریشه در بی‌ثباتی پنج دهه گذشته افغانستان دارد مانند مداخله قدرت‌های خارجی، امکان ایجاد پایگاه توسط گروه‌های تروریست، فقر وآوارگی وموج مهاجرت و جابه‌جایی جمعیت، کشت، تولید وقاچاق مواد مخدر، جنایات سازمان یافته و افراط گرایی، مسئولیت دولت افغانستان است که با امنیت کشورهای همسایه نیز ارتباط دارد. کشورهای همسایه افغانستان نسبت به امنیت مرزها، امنیت تجارت، امنیت نمایندگی‌ها و اتباع خود وسایر موضوعات مرتبط با امنیت ملی، انتظارات، متقابل دارند که در پیرو آینده سیاسی افغانستان تعریف می‌شود.

به این دلایل می‌توان ادعا کرد ابتکار همسایگان افغانستان برخاسته از ضرورت‌های منافع حیاتی افغانستان وکشورهای همسایه آن شکل گرفته و می‌تواند به حل وفصل مشکلات افغانستان و کاهش هزینه‌های کشورهای منطقه درمرحله‌گذار پس از خاتمه اشغال افغانستان مساعدت چشمگیری داشته باشد. در مسیر صلح وامنیت، همان گونه که از گروه‌های داخلی افغانستان توقعاتی وجود دارد از کشورهای همسایه آن نیز توقعاتی وجود دارد. اجلاس تهران باید در چنین مسیری هدایت وگام‌های آتی این ابتکار مهم منطقه‌ای را به نحوی تضمین کند که هم افغانستان وهم منطقه وجهان از آن بهره‌مند شود.

شهروندان افغانستانی در یک بازار محلی در کابل / Reuters

بر آمده‌اند و به تمدنی مشترک می‌بالند و با زبانی واحد از یک فرهنگ ریشه گرفته‌اند، با گذشته و پیشینه‌ای مشترک نمی‌توانند آینده‌ای جداگانه و تمام این مشترکات در گذشته وتاریخ، در امروز و آینده ضروری می‌سازد تا جمهوری اسلامی ایران بیش از دیگران وپیش از سایر قدرت‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای در رقابل ما افغانستانی‌ها ومطالبات ما مسئول باشد، چرا که سخن از سرنوشت افغانستان است که روزگاری پاره تن او بوده است.

ایران برای افغانستان فقط یک همسایه، یک قدرت منطقه‌ای و یک کشور در عرصه بین‌المللی نیست بلکه دوست وبرادر است.

از جمهوری اسلامی ایران رویکردهای خاص دیگری نیز دارد، این مطالبات در ابعاد اشتراکات فرهنگی و ارزش‌های اجتماعی و آرمان‌های برخاسته از دین، ادبیات و زبان و فرهنگ مشترک نیز سامان می‌یابد. آن چیزی که بایسته‌های ارتباطی میان دولت و مردم ایران و دولت و مردم افغانستان مطرح است فراتر از قوانین و چهارچوب‌های بین‌المللی وحقوق بشری بلکه براساس همدلی وخون شریک تاریخی است؛ تاریخی که مشاهیر وبزرگان آن یکی است واز خواجه عبدالله انصاری وابونصر فارابی وابوریحان بیرونی روایت می‌کند. مردان ومردمانی که هر دو ملت از افتخارات تاریخی والگوهای فرهنگی خود می‌شمارند. به حقیقت مردمانی که از یک تاریخ

انتظار در مسجد شیعیان در قندور / افغانستان / AP

عهده داشته ودارند باندن جریانات افراطی در این کشور که ذاتاً غیر بومی بوده نتوانسته ونمی‌تواند به‌عنوان ابزاری برای پیشبرد سیاست‌های این کشور در داخل وخارج عمل نماید بلکه برعکس موجب بی‌اعتمادی وتشتت در منطقه شده و قدرت‌های دو دست از آنان برای اعمال سیاست‌های منطقه‌ای

بهربرداری کرده ومی‌کند. سازمان ملل متحد لازم است نقش ذاتی خود در موضوع افغانستان را ایفا نماید وضمن تسهیل روند سیاسی گفت‌وگوی طرف‌ها، ارائه کمک‌ها به افغانستان را تسهیل نماید و برای جلوگیری از استمرار مهاجرت‌ها اعتمادسازی کند.